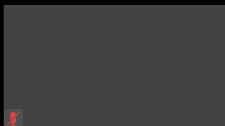

A távoktatás tapasztalatai 2020 tavaszán

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Radnóti Miklós Gyakorlóiskola

A távoktatás tapasztalatai az ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskolában és Gimnáziumban 2020 tavaszán

Kérdőíves felmérés alapján készítette:

Berta Anikó, Kornai Júlia, Szabadkai Bernadett

Az alábbi leírás egy, a Radnóti Miklós gimnázium tanárai, diákjai és a diákok szülei körében végzett felmérés adatait összegzi. A felmérés a 2020. tavaszi félév távoktatásban töltött hónapjainak tevékenységeit vizsgálja, célja az ebben az időszakban végzett munka, a sikerek és a problémás területek feltérképezése, és alapját képezi egy jövőbeli hasonló időszak szabályozása kidolgozásának, a még sikeresebb működés megszervezésének. A felmérést képező három különböző kérdőívet 65 tanár, 463 tanuló és 556 szülő töltötte ki.

A KÉRDŐÍV HÁROM FŐ RÉSZRE OSZLIK:

- Alkalmazások, felületek, rendszer, értékelés
- Osztályfőnöki munka és tanárképzés
- Nehézségek, problémák, feladatok

Alkalmazások, felületek, rendszer, értékelés

Az első rész a munka platformjait, a használt alkalmazásokat, a tanárok által kialakított munka- és ellenőrzési módszereket vizsgálja.

(Írásbeli) kommunikációs csatornák

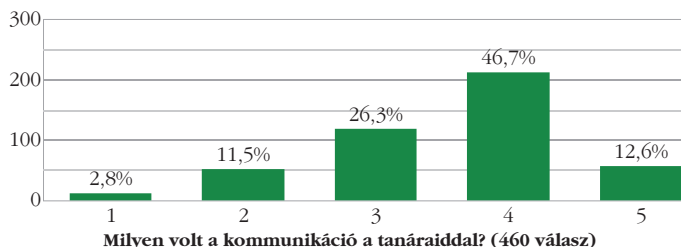
KOMMUNIKÁCIÓ – TANÁRI SZEMMEL

Az írásbeli kommunikáció fő csatornáit a Canvas és az e-mail voltak. A Canvas-t a tanárok 96,9%-a, e-mailt 90%, egyéb chat programokat 40,6% használt. A válaszolók többsége szerint az e-mailre és a közösségi média chat programjainak használatára a gyorsaság miatt volt szükség, mert a Canvas-on kommunikálni nehézkes, a gyerekek gyakran nem olvassák vagy sokára olvassák el, ellenben mind az e-mailjeikről, mind a chat programon kapott üzeneteikről azonnal értesítést kapnak. (A gyerekek kérdőívében páran meg is említették, jó lenne, ha a Canvas-nak lenne értesítés funkciója.)

Az alsó tagozatosokkal tanáraink e-mailben nem nagyon értekeztek, hiszen legtöbbjüknek nincs e-mail fiókja.

TANULÓI VÉLEMÉNYEK A TANÁROKKAL VALÓ KOMMUNIKÁCIÓRÓL

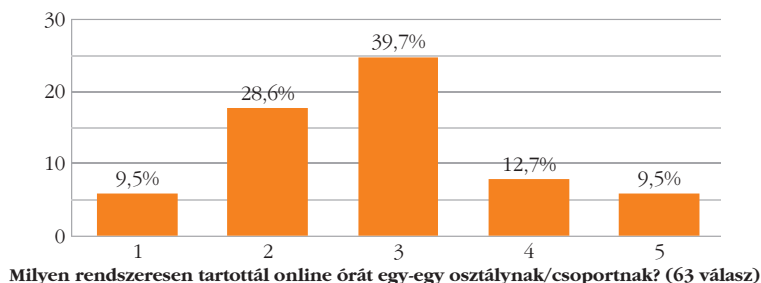
A tanáraikkal való kommunikációt a tanulók többsége gyorsnak és hatékonynak érezte, nem voltak problémái. Ha mégis, a problémák vagy abból adódtak, hogy a tanárok későn válaszoltak (26,5%), nem reagáltak (12,5%), vagy nem tudták a gyerekek, hogyan érhetik el őket (12,5%).

Online órák

AZ ONLINE ÓRÁK TANÁRI SZEMMEL

Az online órákról feltett kérdésekre reagálva néhányan rákérdeztek a terminológiára, mit is értünk online órán: videochat? Videokonferencia? Ha ő ott van a képernyő másik oldalán, amikor lenne órája és válaszol a problémás kérdésekre e-mailen? Valószínűleg tényleg érdemes elgondolkodni a terminusok használatán, nemcsak az online órákat illetően, de például maga a távoktatás szó használatát is sokan megkérdőjelezték a válaszadók közül.

Ahogy a fenti diagramról látszik, a válaszadók kevesebb mint 10%-a nem tartott online órát. Akik nem tartottak vagy csak keveset, ezt részben tantárgyuk természete (például testnevelés), részben technikai nehézségek (rossz kapcsolat, rossz felszerelés – akár tanári, akár tanulói oldalon, kis lakás, több internethasználó a családban) miatt tették, valamint mert idegennek találták ezt a tanítási módot.

A tanári válaszok alapján életkori különbségek a megtartott online órák számát tekintve úgy mutatkoztak, hogy míg az alsó tagozaton videót, hangos és animált ppt-t használtak szívesebben a tanárok, ami visszanezhető, az 5–8.

évfolyam diákjai – úgy tűnik – sokkal jobban igényelték az online találkozókat, ez az igény a 9–11. évfolyamosok között csökkenni látszik, majd az érettségizőknek ismét nagyobb arányban tartottak online órákat.

Az online órákat eléggé egybehangzónan megbeszélésre, egyeztetésre használták az ezt a tanítási módot is alkalmazó tanárok. A legtöbb leírásban megjelenik, hogy *az online órák leginkább tanulásirányításra, reflexiókra, megbeszélésre, összefoglalásra, problémák, ötletek kibeszélésére voltak hasznosak*. Jó alkalmaknak bizonyultak kérdésfeltevésre, konzultációra. Főleg a fiatalabb korosztállyal kapcsolatban említették meg a szóbeli megerősítés szükségességét és a rendszeres együttlét lehetőségének biztosítását. Nyelvórákon főleg beszédgyakorlásra bizonyultak hasznosnak (breakout rooms – kicsoportok), de ezt a formát nem találta mindenki egyformán hatékonynak. Érdekes, hogy a válaszok szerint szívesen elengedték, s nem vagy nagyon kevesen próbálták frontális magyarázatokra használni ezeket az alkalmakat, mondván nagyon nehéz a gyerekeknek az odafigyelés. Olyan is volt, aki a táblát, a táblára írás lehetőségét hiányolta, ezért nem tartott frontálisabb jellegű magyarázatokat (bár Zoom-on ez lehetséges). Többen jelezték, hogy ugyan óráik többségét nem online tartották, osztályfőnöki órákat, beszélgetéseket mindig szerveztek.

Nehézségként a válaszolók technikai problémákat említettek, hogy a gép lefagy, a program ledobja a gyerekeket, ki kell lépni 40 perc után (Zoom), valamint hogy az időszak vége felé egyre erősödő tanulói passzivitást észleltek: késések, lassú órakezds, kamerájuk kikapcsolva, nem kérdeznak, nem válaszolnak, nincs visszajelzés. Ezt többen demoralizálónak találták. Nehéz volt nagyobb csoportoknak órát tartani, amit többen úgy oldottak meg, hogy egy-egy csoportot kisebb csoportokra osztottak, és úgy találkoztak velük.

Az online órák tartásánál használt programok, alkalmazások összevetése

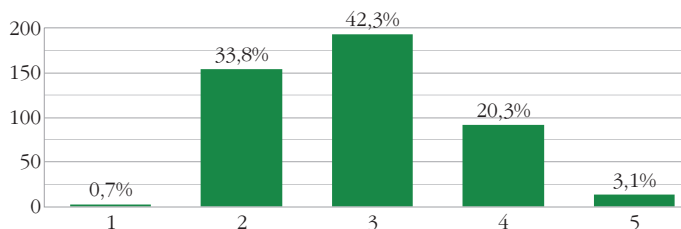
Az online órák tartásánál 68,3% használta a Zoom-ot, 54% a GoToMeeting-et, 9,5% a Discord-ot és a Messenger-t is. A legtöbb válasz a pozitív és negatív tapasztalatokat illetően a GoToMeeting-re és a Zoom-ra érkezett, a nagy többség a Zoom-ot preferálta, a képernyőmegosztás, a whiteboard és a breakout room funkciói miatt, és mert könnyebben ment az óratartás, mint a másik alkalmazás segítségével. Sokan megemlítették a negyven perces időkeretet, mint nehézséget, páran azt is, hogy a fizetős változatban ez nem korlátozná az embert.

TANULÓI VÉLEMÉNYEK AZ ONLINE ÓRÁKRÓL

A tanulói válaszok szerint a megtartott online órák száma arányaiban megegyezik a tanárok válaszaiban megjelenő óraszámok arányaival.

Arra a kérdésre, hogy miért találták ezeket az alkalmakat hasznosnak, legtöbben, azaz 64,1% a tanári magyarázatok fontosságát emelte ki, 59,9%

uk a lehetőséget, hogy feltehető kérdéseit. Sokaknak volt fontos, hogy találkozhattak a tanárukkal (44,5%), az osztálytársaikkal (41,6%). 44,1% írta, hogy könnyebb volt online órán részt venni, mint egyedül tanulni, és 37,9% hogy az online óra jó beszélgetésekre adott lehetőséget. A válaszolók majd harmada (28,9%) számára ezek az órák hasznosak voltak annyiban, hogy segítettek a napirendjét alakítani. Ennél a kérdésnél nem volt jelentős eltérés az egyes korosztályok válaszai között.

Átlagosan milyen arányban tartották meg órarendi óráikat online foglalkozás keretében? (459 válasz)

Új tananyag feldolgozása, csoportmunka

ÚJ TANANYAG FELDOLGOZÁSA

Új tananyag feldolgozásához legtöbben (90,6%) internetes tartalomoldalakhoz fordultak, sokan használtak különböző interneten található animációt, videót (79,7%), vagy saját prezentációt (71,9%). A válaszadók 65,6%-a használt nyomtatott tankönyvet, 46,9% pedig online tankönyvet. Saját videóik feltöltésével 23,4% próbálkozott.

A gyakorlófeladatok készítésénél a legnépszerűbb alkalmazás a Canvas kvíz volt, a válaszadók 79,7%-a használta. Népszerű volt még a Learningapps (52,5%), a Quizlet (32,2%), a Redmenta (27,1%) és a Wordwall (25,4%).

Csoportmunkát a válaszolók jó része (44,9%) Zoom breakout room-ok segítségével szervezett, de többen (34,7%) használták a Canvas csoportbeosztó funkcióját, vagy a Google Drive-on dolgoztak együtt a gyerekek (32,7%). 14,3% adott csoportmunkát, de nem követte, ezt a gyerekek hogyan hajtják végre, s csak a válaszolók körülbelül 20%-a mondta, ők egyáltalán nem használták a csoportmunkát.

A csoportmunka hatékonyságára, a nehézségekről érdeklődő kérdésre érkezett válaszok általában két különböző munkatípust érintettek. Az egyik a Zoom-os órákon végzett/beindított csoportmunka, valamint azok az esetek, amikor a gyerekek maguk, mintegy házi feladatként, végezték a munkájukat.

ZOOM BREAKOUT ROOM-OK

A Zoom-os órákon breakout room-okban végzett csoportmunka lehetőségét nagyon sok válaszoló üdvözölte, *jó lehetőségnek látták mind a társas kapcsolatok építése, fenntartása szempontjából, és szívesen használták mint*

egy az osztályteremben már megszokott és hasznos munkaformát. Előnyei között említették azt a funkcióját, hogy random lehetett csoportbeosztást csinálni, amelyet a gyerekek, éppen a random jellege miatt, sokkal szívesebben elfogadtak a géptől, mint esetleg órán a tanáruk által beosztott csoportokat. Ezenkívül hasznosnak bizonyult, hogy a gyerekek tudtak jelezni, ha gondjuk volt, s a tanár bizonyos fokig látta, mi zajlik ezen csoportokban. Ezt találták azonban a válaszolók a breakout room-ok legnagyobb hátrányának is, a tanári kontroll hiányát, azaz hogy az osztálytermi munkával szemben a tanár nem tudja átlátni az egész osztályt egyszerre, nem tud olyan könnyen beavatkozni, ösztökélni ott és akkor, ahol és amikor éppen szükség van rá, mert kissé nehézkes, lassú bejutni a csoportokba, ahol a gyerekek a tanárt észrevéve nem is feltétlenül viselkednek természetesen, ráadásul egyáltalán nem biztos, a tanár eltűnével is folytatják-e a munkát. A problémára reakcióként elhangzott, 1. hogy a feladatot azért elvégezték, ha lassabban is (sokszor „kifutottak az időből”), de legalább volt lehetőségük egymással beszélgetni, 2. hogy megoldást jelentett a nagyon pontos feladatleírás, azaz mivel kell elkészülni mennyi idő alatt, és hogyan értékelődik a munka. A „lazább” gyakorlófeladatok könnyen félrementek. Hasonlóképpen a kontaktórai csoportmunkához, itt is voltak, akik nem szívesen dolgoztak, a helyzetet az bonyolította, hogy ha valaki az órán eltűnt, vagy nem szólalt meg, jóval kevesebb lehetősége volt a tanárnak őt a munkába bevonni.

AZ ONLINE ÓRÁKON KÍVÜL VÉGZETT CSOPORTMUNKA

Az online órákon kívül végzett csoportmunkát a legtöbb válaszoló pozitívan látta. *A gyerekek aktívan, szívesen dolgoztak csoportban, és sokak szerint jobb munkát végeztek, mint osztálytermi környezetben.* Ennek több okát is megemlítették: először is a hetedik-nyolcadik osztályos korosztálytól felfelé ügyesen szervezik már a saját munkájukat, valamint az online egyeztetés lehetősége és az időbeli flexibilitás (mindenki a maga tempójában, szabadidejében dolgozik) miatt hatékonyabb is a munka. És bár itt is vannak „pottyautasok”, a többség szívesen, aktívan vesz részt a feladat elvégzésében. Érdekes, hogy az órákon kívül végzett csoportmunka hatékonyabbá tételére is hasonló válasz érkezett, mint a Zoom breakout-os hasonló foglalkozások esetében, de itt a Google Drive-ot használva, nevezetesen, hogy a pontos feladatmeghatározás, az időzítés, a végső cél kijelölése és a visszajelzés lehetősége teszi hatékonyá a munkát.

Nehézségként említették a periférián lévő és az eltűnő diákok bevonását, a csoportmunka szervezését (az elvégzett részfeladat után nem mindenki tér vissza a csoportba), vagy hogy a munkák bemutatása, a prezentációk sokszor unalmasak az osztály egésze számára, mégis a válaszok alapki-csengése pozitív volt, azt sugallva, hogy bár kicsit másképp működik, mint élőben, ha megtanulják, a csoportmunka mint munkamódszer online is jól használható.

Sok, általuk használt alkalmazást is említettek a válaszolók, amelyek használatát valószínűleg érdemes lenne egymásnak workshopokon bemutatni:

- Seterra.com (földrajzi ismeretek);
- GeoGebra, Arcademics (matematika);
- BOOKR (alsó tagozat, szövegértés fejlesztés);
- Okos Doboz (alsó tagozat, négy kompetenciaterület);
- ESL Video, EdPuzzle (videokvízek készítéséhez);
- Canvas, Piktochart (infografikai szerkesztő program);
- FlippingBook, Flipsnack (újságszerkesztő);
- Biteable, Loom, Screen-o-Matic (videokészítő);
- Genially (prezentációs felület);
- Trello, Padlet (online csapatmunkához, feladatfeltöltéshez);
- Whiteboard.fi (feedback, értékelés);
- Quizziz (Kahoot helyett);
- Google Quizzes (tesztelés);
- Quizlet (fizetős verzió – szótanulás monitorozása);
- Slack (kommunikációs, chatelő felület);
- Mindmeister (közös mindmap készítés).

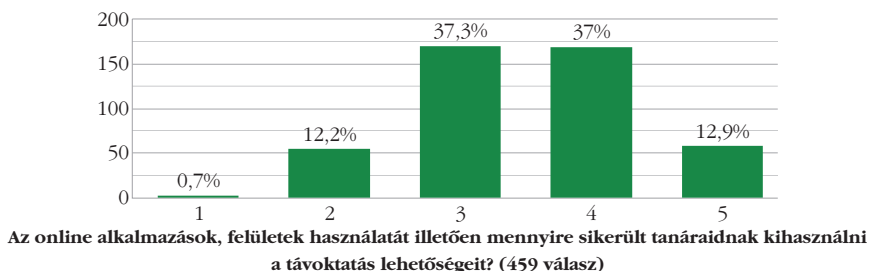
MILYEN ALKALMAZÁSOKAT HASZNÁLTAK SZÍVESEN A TANULÓK?

A diákok a gyakorlásra legalkalmasabb alkalmazások között a Canvas kvízeket (89,3%), a Learning Apps-ot (42,8%), a Quizlet-et (43,6%), a Kahoot-ot (34,2%) és a Redmenta-t (25,9%) tűntek preferálni, bár a következő kérdésre adott válaszok – hogy melyik volt a kedvenc alkalmazásuk – azt mutatják, hogy a válaszadókat vagy nem nagyon ragadták meg ezek a felületek, mert *sokaknak nem volt kedvenc alkalmazása*, vagy nem igazán használtak az óráikon mást, mint az általunk listáztottakat (vagy a kérdést úgy értették, a fenti listából kell kiválasztani a kedvenc alkalmazásukat).

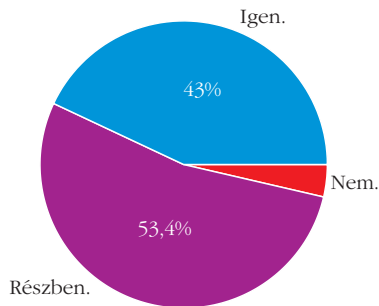
HOGYAN TUDTA KIHASZNÁLNI AZ ISKOLA A TÁVOKTATÁS LEHETŐSÉGEIT?

A kérdést, hogy mennyire sikerült az iskolának kihasználnia a távoktatás lehetőségeit az online alkalmazások és felületek használatát illetően, tanulóknak és szüleiknek is feltettük.

Ugyan a tanulóknak és a szülőknak feltett kérdés nem teljesen ugyanarra kérdez rá, mégsem mutat egyik sem teljes elégedettséget. A tanulók átlagban

3,49-ra értékelték a tanárok teljesítményét, és ahogy az alábbi ábra is mutatja, a szülők sem voltak teljesen megelégedve, 53,4% válaszolta, hogy ez csak részben sikerült, 3,6% pedig, hogy egyáltalán nem sikerült. 43% volt elégedett.

Ami a használt új alkalmazásokat, megoldásokat illeti Ön szerint az iskolának sikerült kihasználnia a távoktatásban rejlő lehetőségeket? (551 válasz)

A szülőktől kért magyarázatokból az derül ki, hogy akik elégedettek voltak, *a távoktatásba való gyors beleállást, az egységes online rendszert, az osztályfőnöki menedzselést, a rugalmasságot, gördülékenységet, a gyors, személyre szabott értékelést dicsérték*, ahogy az egyik válaszoló megfogalmazta, „új programok, új típusú feladatok, önállóság, rugalmasság, szeretet mind jelen volt”. Akik kevésbé voltak elégedettek, *fő kritikaként azt fogalmazták meg, hogy kevés volt az online óra, a találkozási lehetőség a tanárokkal*, sokan csak írásban küldték el a tananyagot, várták a választokat, s elvárták az anyag önálló feldolgozását, ami nehéznek bizonyult a gyerekeknek, az egyik válaszoló megfogalmazásában ami történt, az nem „online, hanem önálló tanulás” volt. Nagy számú volt az online órákat, az élő kapcsolattartást, a magyarázatot, a közösségépítést, a szóbeli segítséget hiányolók száma. A szülők a meg nem tartott online alkalmakat a tanári aktivitás hiányával magyarázták, nem feltétlenül látva vagy figyelembe véve a befektetett más típusú munkát. A nagyszámú válaszból úgy tűnik, sok szülő nagyon fontosnak találta volna a gyerekekkel való élő, személyes foglalkozást az óráit online nem megtartó tanárookra volt aki úgy utalt, ők „elengedték” az egészet. Ennek kapcsán érdemes végiggondolni, hogyan vélekedünk mi erről, mennyire tartjuk fontosnak az online órák szorgalmazását, hogyan képezzük magunkat, hogy a rendelkezésre álló lehetőséget a legjobban kihasználjuk, és hogyan kommunikáljuk mindezt a szülőkkel.

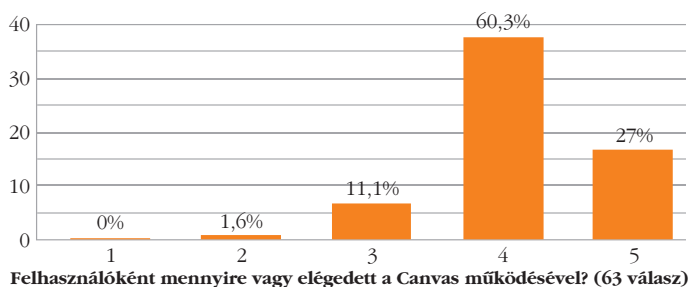
Egyébként is általános vélemény volt – amit most az egyik válaszadótól idézünk –, hogy „a tanárok egyéni hozzáállásbeli, jártasságbeli jellemzői, módszertani választásai közötti különbségek felerősödtek, aminek kezelése a tanulók oldalán többlet nehézséget okozott”. Ezenkívül több szülő szorgal-

mazta a minél többféle szoftver, alkalmazás kipróbálását egy gazdagabb tanári eszköztár kialakítása érdekében, valamint a gyerekek egyenletesebb terhelésének megszervezését.

Canvas

CANVAS – TANÁRI VÉLEMÉNYEK

A felmérésből úgy tűnik, a Canvas legtöbb funkcióját ismerik és használják a válaszadó tanárok: szinte mindenki (93,8%) adott ki feladatokat, töltött fel fájlokat, de hasonlóan magas (80% körüli) azok száma, akik kvízek készítésére, feladatok szöveges vagy ponttal történő értékelésére, gyerekekkel való levelezésre vagy a gyerekek hirdeményekkel történő értesítésére használták. Viszonylag magas azok száma is (70% fölött), akik a tartalomoldal készítő és a naptár funkciót is használták. Kevesebben (43,8%) használták a fórum funkciót és az értékelő táblát. Csoportbeosztás készítésére körülbelül a válaszolók negyede, míg e-portfólió készítésére csupán két ember használta az alkalmazást.

A válaszoló tanárok többsége (60,3%) elégedett a Canvas működésével, míg 27%-uk nagyon elégedett. A tanulásszervező felület elfogadottságát jelzi, hogy 3-asnál rosszabb „osztályzat” alig érkezett.

Az elégedettséget az magyarázza, ahogy a tanári válaszokból kiderül, hogy *a Canvas mint alkalmazás nagyon jól használható „tananyagok feltöltésére, létrehozására, rendszerezésére”, a tanulókkal való kapcsolattartásra viszonylag „bivatalos”, formális módon.* Sokaknak tetszett, hogy minden egy helyen gyűlik, visszakereshető, átlátható, s hogy egy egységes rendszerben lehet dolgozni. Jól követhető, melyik gyerek mit végzett el és mikor, szöveges értékelés adására is van lehetőség. Általánosságban elmondható, hogy nagyon jó keretnek bizonyult a távoktatási időszakban tanulásszervezésre.

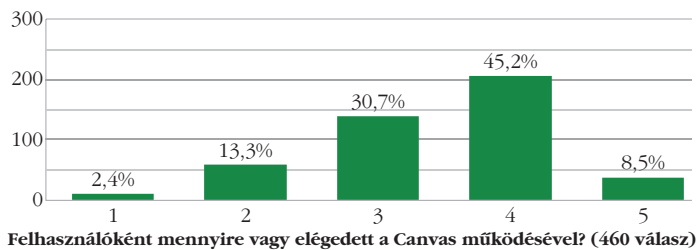
Ennek ellenére a kifejtős válaszok között *nagyon sok kritika érkezett apróbb hibák, zavarok miatt.* Sokan (megértően) említették a kezdeti összeomlást, az idősavos időszakot, valamint (kevésbé megértően) az átláthatóság hiányát, azaz hogy az egyes tanárnak nincs rálátása, mi folyik a többi csoportban, osztályban, sőt azt sem látja, mit lát a gyerek abból, amit ő posztol, így segíteni is nehéz, meg egyáltalán érezni azt, amit az osztályteremben

rögtön leveszünk a gyerekek reakcióiból, hogy éppen mennyire terhelhetők, fogadókészek, így bizonyos szempontból ebben az online rendszerben kicsit vakrepülésnek érződik a tevékenységünk. A legtöbb panasz azonban egyes funkciókra érkezett, amelyek hibásan vagy felesleges megkötésekkel működnek, „idegesítő”, annyira, hogy az egyik válaszoló szerint nehéz elhinni, hogy „ennyi hibával tartósan meg tud maradni egy szoftver a piacon”.

A főbb hibák a kvíz és a naptár funkciókra vonatkoztak. A kvízszerkesztés többek szerint „macerás” vagy „borzasztó bonyolult”, nincs elég kvíz-séma, feladattípus, kérdés, ismétlésre lehetőség, a kvizek áthelyezése bonyolult, ha nem lehetetlen, a kvizekbe feltöltött képek megjelennek a bevezetőszövegben, vagy hogy a kvíz csak egy fájl enged a tanulóknak feltölteni stb. A tanulók eligazodását a feladataikat illetően az is megnehezíti, hogy a naptárban egyszerre csak tíz kurzus jeleníthető meg. Az értékeléssel kapcsolatban volt, aki megjegyezte, milyen fárasztó a feje tetejére állított fotók, a kézirásos feladatok értékelése, és sokan panaszkodtak arról, hogy a ponttáblázat összesített pontokat mutat, az eredmények nem bonthatók modulok szerint. Érkezett megjegyzés az applikáció megjelenésére is, nevezetesen, hogy „nem elég szép”.

CANVAS – TANULÓI VÉLEMÉNYEK

A válaszoló diákok körében alacsonyabb a Canvas kedveltsége: csak 45,1%-uk elégedett a Canvas működésével, és 8,5%-uk jelölte, hogy nagyon elégedett, jóval több a 3-as, 2-es osztályzat, és ugyan elenyésző arányban (2,4%), de mégis voltak, akik nagyon elégedetlenek működésével.

A kifejtős válaszokból kiderülnek a részletek is, hogy bár *alapjában véve a tanulók is elégedettek voltak a Canvas működésével*, tetszett nekik, hogy van egy viszonylag jól működő platform, ahol minden tantárgyukhoz kapcsolódó feladatot követni tudtak, s ami egyszerű, egyértelmű, könnyen meg tanulható és hatékony, mégis jóval több kritikát fogalmaztak meg.

Természetesen ők is sokat panaszkodtak a kezdeti leállásokra, de az ő leírásaik szerint a rendszer utána is sokszor, és a legrosszabb pillanatokban összeomlott, vagy nekik lefagyott, ledobta őket, bizonyos funkciókat nem engedett végrehajtani (például fájlfeltöltés). Ezen túl úgy gondolják, nem elég felhasználóbarát, hiányolták, hogy nem küld mindig értesítéseket az új feladatokról, határidőkről, bejegyzésekről, bizonyos értesítései viszont értel-

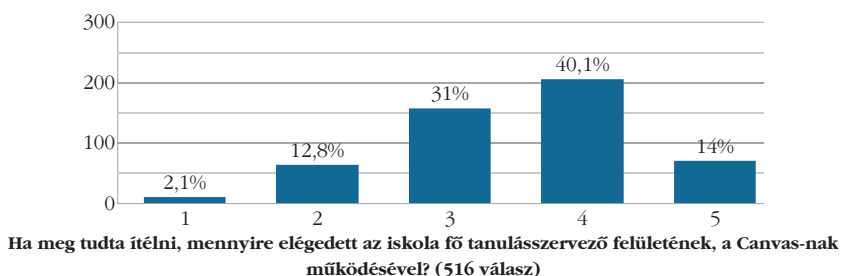
mezhetetlenek. Többször nem vették észre a visszaküldött tanári megjegyzéseket, vagy hiába olvasták el a fórumbejegyzést vagy a hirdetményt, a felület még mindig azt jelezte ki, a bejegyzés olvasatlan.

Sok negatív megjegyzés érkezett a Canvas tanárok általi használatára is. *Sok diák írta, hogy a tanáraik nem egységesen („mindenki másképp”) használják a felületet.* Az elvégzendő határidős feladatokat sokan nem feladatként, hanem időnként hirdetményben, fórum bejegyzésként, sőt van úgy, hogy fájlként töltik fel, ami, a rosszul működő naptár funkcióval együtt, azt eredményezi, írja egyikük, minden reggel, azért hogy „biztos lehessen abban, hogy minden fontos dologról tudok, minden egyes tantárgy mappáját, azon belül a fórumokat, feladatokat, fájlokat, szinte mindent egyesével végig kell nézmem”. Többen említették azt is, kiszámíthatatlan volt, melyik nap mikor és mennyi feladatot kapnak, tanáraik mikor rakják fel a feladataikat.

Ezen felül örülnének, ha a Canvas telefonra is optimalizálva lenne, és/vagy ha személyre szabható lenne, például úgy, hogy bejelölhető legyenek a még elvégzendő feladatok, szerkeszthető a naptár. Ezenkívül a dark mode lehetőség is sokat segítené egész napos használat során. És persze érkezett megjegyzés a Canvas „elavult”, 2000-es kinézetére is.

A Canvas funkciói közül a négy leghasznosabb a tanulók szerint a feladatok feltölthetősége (71%), a kvíz funkció (70,1%), a feltöltött anyagok használata (68,6%), a feladatok szöveges értékelése (65,5%) és a naptár funkció (59,1%) volt.

CANVAS – SZÜLŐI VÉLEMÉNYEK

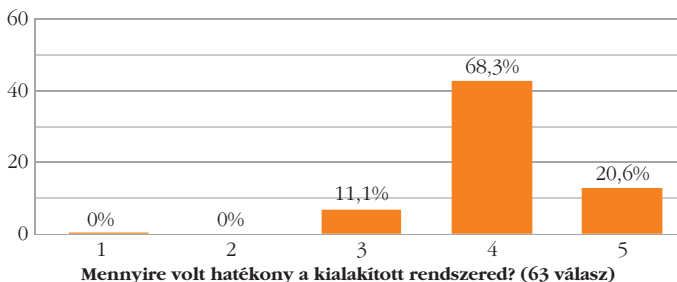

A szülőknél a miértekre nem kérdeztünk rá, de a Canvas-t illető elégedettség nagyon hasonló a gyerekekéhez.

Rendszer, időbeli ütemezés

TANÁRI RENDSZEREK, IDŐBEOSZTÁS

Ami az egyes tanárok munkamódszereit illeti, a legtöbben elégedettek voltak a maguk által létrehozott rendszerrel. A feladatkiosztás és a segédanyagok készítése során felmerülő nehézségeket illetően *a válaszolók harmada azt jelezte, nem ütköztek különösebb nehézségekbe.* Ami a legtöbb

válaszolónak (63,5%) problémát okozott, az az, hogy a feladatok elkészítése sokkal több időt vett igénybe. Többen (28,6%) megjelölték a differenciálás nehézségét és a kiadandó feladat mennyiségének pontos belövését.

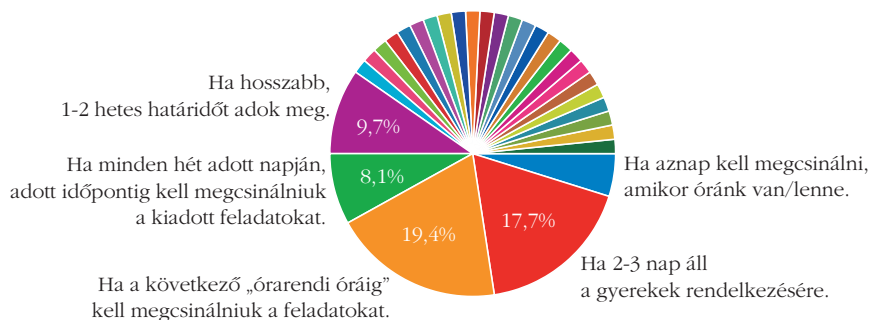
Ami a válaszolók kialakított rendszerét, munkaformáit illeti, ami közös bennük, hogy egyrészt mindenki a saját szempontjából alaposan végiggondolt rendszert próbált meg bevezetni, nagy figyelemmel az egyes csoportok igényeire, másrészt hogy *ezek a rendszerek nagyon különbözők*.

Miben állt a különbözőség? Egyrészt a leírások alapján kevesen voltak, akik ugyanúgy dolgoztak minden osztállyal. Életkori sajátosságokat és a csoport előtt álló feladatokat (például vizsga) figyelembe véve változott az online tartott órák mennyisége, a konzultációk száma, a feladatok kiadásának üteme, a határidők. Volt aki hetente, volt aki tananyagrészenként és volt aki az órarendi órák szerint osztotta és/vagy kérte számon a feladatokat. Különbőség mutatkozott abban is, ki hogyan kezelte az online órákat: csak egy lehetőség volt részt venni rajta vagy a részvétel kötelező volt, pontot vagy jegyet ért a részvétel. A válaszolók eltérő szóhasználata miatt nehezen derült ki, elkülönült-e a házi feladat és az órai munka, ami nyilvánvaló volt a válaszokból az az, hogy a többség nagyon próbált figyelni, mennyire terhelhetők a gyerekek, hogy ne adjon túl sok feladatot. A leadott anyagok, feladatok formája és az értékelés módja is tanárról tanárra változott.

Végigolvasván a válaszokat *nebőznek tűnt diáknak lenni ebben az időszakban, ennyi és ennyire eltérő rendszerhez alkalmazkodni*, amelyek ráadásul kialakulóban vannak és menet közben változnak is. És bár nyilvánvalóan egy a távoktatás előtti munkarendre, tanár-diák kapcsolatra épült az egész (azaz mégsem volt minden teljesen új és meglepő), mégis elgondolkodtató, nem lenne-e érdemes valamilyen minimális szabályozást bevezetni, legalábbis ami a kiadandó feladatok módját és idejét illeti (tananyagrészenként vagy naponta/hetente). Ha a tanulói munka megkönnyítése és az önálló tanulás megtanulásának, egy saját tanulási rend kialakításának segítése a cél, valószínűleg jót tenne, ha kiszámíthatóbban kapnák meg a feladataikat.

Alátámasztják ezt egy másik kérdésre kapott válaszok is. *A Canvas-on beállított leadási időpontok nagyon nagy különbséget mutattak*, kezdve azaz, hogy sokan a „gyári időpontot”, azaz a 23,59-et használták, volt köztük reggel 8.00, déli 12.00, 15.00, 18.00, 20.00 stb. Szinte minden szerepelt,

pluszban sokan kísérleteztek (volt, aki négy különböző időponttal is). És bár a döntések a gyerekek megkérdezésével születtek, mégse lehetett egyszerű feladat ebben kiigazodni.

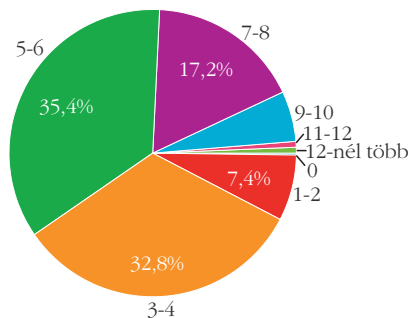
A gyakorlatod alapján mi tűnik a legjobb határidőnek egy átlagos beadandó feladat esetén? (62 válasz)

Arra a kérdésre, hogy mi tűnik a legjobb határidőnek egy átlagos beadandó feladat esetén, a válaszolók 19,4%-a azt választotta, hogy ha a következő órarendi óráig adják be a tanulók a feladatukat, 17,7%, hogyha 2-3 nap áll rendelkezésre, 9,7% 1-2 hetes határidőt szabna, és 8,1% minden hét adott napján, adott időben várná szívesen a beadott feladatokat. Természetesen a válaszok nagy része azt mutatta, hogy nincs olyan, hogy átlagos feladat, sőt két csoportot sem lehet összehasonlítani. Ezekből a válaszokból úgy tűnik, az idősebb korosztály hosszabb határidőket is elbír, szívesen osztja be maga az idejét. Ezt nyilvánvalóan figyelembe kell venni, természetesen ésszerűen tartva, hogy a tanulási folyamatok eredményességének az elsajátítandó anyaggal való rendszeres foglalkozás jobban kedvez, mint a ritkábban történő (még ha hosszabb ideig is tartó) nekiülések. Azaz nyilvánvalóan csak a tanulás természetének megértése, megtanulása után lehet/érdemes hosszabb határidőket alkalmazni. Fontos megjegyzésnek tűnt az is, hogy, az egyik válaszoló szerint, *mindenre több időt kell, hogy adjunk a gyerekeknek*, mint normál esetben, hiszen nem tudhatjuk, mi történik a háttérben.

IDŐBEOSZTÁS – A TANULÓK SZEMSZÖGÉBŐL

Ami a tanulással eltöltött időt illeti, *tanulóink nem látszanak túlterheltnak*, egyharmaduk 3-4, egy kicsit több mint másik harmad pedig 5-6 órát töltött tanulással. Ha ezt korosztályonként nézzük, nem meglepően az érettségire készülőök töltöttek legtöbb időt a tanulással ebben az időszakban, őket a 7-8. évfolyam diákjai követték, majd a 5-6. és a 9-10. évfolyam. A tanulók 18,3%-a nem tanult a hétvégén, és szinte a fele (49%) csak körülbelül 1-2 órát.

Ami az időbeosztást illeti, érdekes, hogy csak a tanulók 38,6%-a jelölte be azt a választ, hogy készített magának reggelente napirendet. A legtöbb tanuló (47,5%) úgy nyilatkozott, az online órák segítették beosztani a napját, 39,9% választotta az opciót, hogy nem készített napirendet, csinálta a dolgait,

Hány órát töltöttél tanulással egy átlagos hétköznapon a távoktatás alatt? (458 válasz)

ahogy jött, 12,2% továbbra is szívesen fordult az iskolai órarendjéhez. 7,8% százalék érezte úgy, hogy nem sikerült jó módszert kialakítania. A válaszok (több választ is be lehetett jelölni), egyértelműen azt mutatják, *az önálló időbeosztás nem sikerült tökéletesen*, tehát fontos lenne elgondolkodni azon, több fogódzó (például online órarend) vagy több módszertani segítség az önálló munka beosztásához lenne-e célravezetőbb. Ezt támasztják alá a következő két kérdésre adott válaszok is.

Ami a határidőket illeti, összességében a legtöbben (44%) annak örültek, ha a feladatokra volt egy pár napjuk. Ezen túl azonban, míg az alsóbb évfolyamokban többen jelölték meg a „a következő órára kellett leadni” opciót, mint nekik kényelmest, a nagygyimnazistáknál a legtöbb szavazatot a „*Nekem igazából mindegy volt, csak legyen benne rendszer.*” válasz kapta.

Arra a kérdésre, hogy mikor volt kényelmesebb megkapni a házi feladatokat, évfolyamonként különböző válaszok érkeztek, amelyek jól mutatják az önálló munkavégzésre, időbeosztásra való hajlandóságot vagy éppen a külső irányítás igényét az évfolyamok tükrében. A legtöbben a nagygyimnazisták közül azt találták a legkényelmesebbnek, ha hét elején kapták meg a feladataikat. Az 5–6. osztályosoknak az volt a legkényelmesebb, ha naponta kaptak feladatokat, míg a 7–8. osztályosoknál a válaszok nagy változatosságot mutattak. Körülbelül annyi szavazat érkezett a mindennapos feladatkiosztásra, mint a hét elejére és ha aznap kapták meg a feladatukat, mint amikor órarendi órájuk volt.

Értékelés, számonkérés

A válaszadó tanárok között *a legnépszerűbb számonkérési mód az online kvízek használata volt (71,4%), valamint beadott munkák (esszék, fogalmazások stb.) osztályzása (69,8%)*. Többen a rendszeresen beadott feladatokat osztályozták (52,4%), pontrendszert használtak (49,2%), vagy projektfeladatokat adtak (44,4%). Kevesebben éltek hagyományos dolgozatokkal (22,2%) és az online órai munka osztályzásával (22,2%). 17,5% online feleltetést is használt. A tanulók is hasonló sorrendben nevezték meg a számonkérés

általuk kedvelt eszközeit: online kvízek (76,1%), a beadott munkákra kapott jegy (59,1%), a rendszeresen beadott feladatokra kapott jegy (52,8%), a projektfeladatokra kapott jegyek (47,8%), valamint a pontrendszer (42,4%) voltak a népszerűbb számonkérési módok.

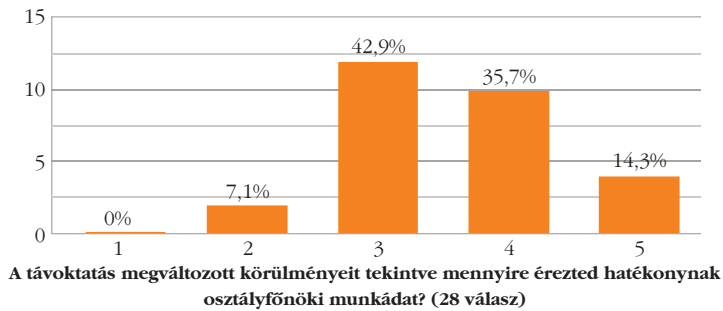
A számonkéréshez használt alkalmazások közül magasan a legnépszerűbb a Canvas kvíz volt, legtöbbször más nem is használták. Páran említették még a Redmenta-t és a Google kvíz is.

A számonkérések során mindig problémás a megszerzett tudás pontos mérése, külső segítség kizárása. A tanárok többsége (56,5%) olyan számonkérési módszert választott, amelyben, ha külső eszközöket használtak a gyerekek, az nem befolyásolta a munkájuk minőségét. A tanárok 46,65%-a jelölte meg azt az opciót, hogy nem is akarta kontrollálni a számonkérést, 32,3%-uk megbízott a gyerekekben, ha megkéri őket, nem használnak külső segédeszközt. Hasonló válaszok érkeztek a gyerekek tesztek alatti együttműködését illetően is. 30%-ot volt, hogy nem zavart, ha együttműködnek, 33% megkérte őket, ne tegyék, majd megbízott bennük, de többen próbálkoztak ezt kivédeni: Canvas kérdéscsoportokkal (35%), időkorláttal (33,3%) és hosszabb választ igénylő kérdésekkel (38,3%). Mindenképpen jó jel, hogy *a válaszadó tanárok nagy része el tudott szakadni a bevált számonkérési módszerektől és újakban gondolkodott*, de érdemes lenne végiggondolni és megvitatni, amely módszereket találjuk a leghatékonyabbnak, hogyan találhatunk más újakat, és hogy hogyan kommunikáljuk a használt módszereinket gyerekeknek, szülőknek. (Más kérdésre reagálva volt szülő, aki kitért erre, rámutatva az olyan egyéni számonkérések értelmetlenségére, amit a gyerekek aztán együtt csapatban oldanak meg, internetes forrásokat használva, ahelyett hogy például kimondottan csoportos, internetes kutatásra épülő feladatot kapnának a megadott anyagrésszel kapcsolatban.)

A válaszoló tanárok átlagban 3,81-ra értékelték a fejlesztő értékelések használatának gyakoriságát saját távoktatás előtti gyakorlatukban. Miután felismerték a távoktatási időszakban a személyes visszajelzések szükségességét, amelyek egyben kommunikációs csatornaként is szolgáltak, a tanári válaszok alapján a távoktatási időszakot megelőző gyakorlatukhoz képest is történt elmozdulás, a fejlesztő értékelés mennyisége növekedett. Ennek legfőbb csatornája a beadott feladatokhoz kapcsolódó Canvas kommentek (92,1%), egyéni üzenetek (81%), online csoportos megbeszélések (46%), valamint csoportos üzenetek (39,1%) voltak.

Az osztályfőnöki munkával kapcsolatos tapasztalatok

A távoktatás során kiemelt hangsúlyt kapott az osztályfőnöki munka. Az adminisztrációs feladatok csökkenése, illetve a távoktatás kihívásai miatt megváltozott az osztályfőnöki feladatok aránya, előtérbe helyezve a kommunikációt és az egyéni/kiscsoportos támogatást, kötetlenebb beszélgetéseket.

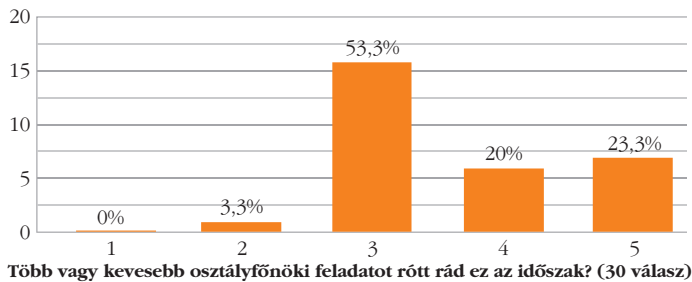
A befektetett idő és energia többnyire sikerélményt hozott az osztályfőnökök számára. 28 osztályfőnök közül csak 7% (2 fő) érezte úgy, hogy osztályfőnöki munkája a távoktatás során nem volt elég hatékony, míg 4 fő kifejezetten hatékonynak, 10 osztályfőnök pedig többnyire hatékonynak tartotta. Ahogy az alábbi diagram is mutatja, a szülők részéről is megerősítő, pozitív visszajelzés érkezett: az osztályfőnöki munkával voltak a legelégedettebbek.

Az osztályfőnökök feladatai

A 30 válaszolónak közel fele (13 fő) úgy érzékelt, osztályfőnökként nőtt a távoktatás során a rá rótt feladatok mennyisége, közülük 7 fő jelezte azt, hogy sokkal több feladat hárult rá. A válaszadók fele ugyanakkor nem érezte a terhek növekedését összességében, míg egy osztályfőnök szerint inkább csökkent a leterheltség.

Szinte minden válaszoló osztályfőnök tartott online osztályfőnöki órát: teljes osztálynak, vagy kisebb csoportokban. Ezek sikerességéről és szükség-

gességéről számos visszajelzés érkezett, kiemelve, milyen megterhelő volt a személyes, élő kapcsolat hiánya.

Nagyon sokan (76,7%) adtak egyénre szabott támogatást, ami egyrészt az osztályfőnöki szerep fontosságát jelzi, másrészt az is, hogy az ilyen jellegű támogatásra könnyebben talált az osztályfőnök alkalmat, mint a tantermi helyzetekben. A támogatásra főként az időkezelés és a tanulásmódszertan területén volt szükség, de sokan (46,7%) egyéb egyéni problémáikkal is segítettek az osztályukba járó gyerekeket.

A folyamatos nyomonkövetés, a problémák, nehézségek felkutatása szintén részét képezte az osztályfőnöki feladatoknak. kétharmaduk végzett online felméréseket, és többen tartották valamilyen formában folyamatosan a szülőkkel a kapcsolatot, illetve segítettek a tanulók és a szaktanárok közötti kommunikációt. A távoktatás keretrendszerének kialakításakor megfontolandó egy a szaktanárok és tanulók közötti kommunikációt támogató hatékonyan működő rendszer létrehozása.

Az „eltűnő” gyerekek felkutatása, segítése mind a kommunikációt, kapcsolattartást, mind az egyéni támogatást igényelte az osztályfőnököktől. A válaszadók harmada jelezte, hogy ez része volt osztályfőnöki munkájának. A hiányzások dokumentálásának szabályozása, egységesebb kezelése (ami most nem volt a gyakorlatunk része) segítheti az osztályfőnök munkáját a jövőben.

Az osztályprogramok szervezése és a munkatervben meghatározott célok nem feltétlenül valósulhattak meg, de több sikeres kezdeményezés is hozott pozitívumokat. A 7. évfolyamon kiemelték az év végi életvitelmodult és a programhetet, ami közös élményt és szeptemberre kitekintő perspektívákat adott az osztályoknak.

A személyes, élő kapcsolat hiánya

Osztályfőnökként leginkább (80% szerint) a személyes, élő kapcsolat hiánya okozott nehézséget. Ezt a visszajelzések alapján sokan kiscsoportos beszélgetésekkel, reggeli vagy délutáni beszélgetőkörök szervezésével igyekeztek kompenzálni. Ezek kötetlen, nem kötelező alkalmak voltak, amik a kötelezettség nélkül is nagy népszerűségnek örvendtek, sokat segítettek a gyerekek és a közösség támogatásában. Néhány visszajelzés rámutat: érdemes át-

gondolni, hogy az összetartó, támogató osztályfőnöki szerep milyen módon és milyen távlatokban maradhat (és vajon hosszú távon egyáltalán maradhat-e) hiteles és hatékony a távoktatásban.

A személyes, élő kapcsolat hiánya miatt nehezkesebbé váló kommunikáció, elsősorban az időbeli elhúzóadás miatt jelentősen növelte az osztályfőnökök terheit. Az iskolát a szülők és a gyerekek számára az osztályfőnök képviselte: ő kötötte össze a diákokat, szaktanárokat, tanítást támogató kollégákat, az iskolavezetést és a szülőket, ő továbbította a tudnivalókat és kereste a megoldást számos helyzetben.

Vezetőtanári tapasztalatok a távoktatásban

A távoktatásra való átállás a tanítási gyakorlatokat is erőteljesen érintette. A március 12. előtt lezárt, vagy a lezáráshoz közel álló gyakorlatok száma igen alacsony volt, így a legtöbb esetben a gyakorlat nagy részét, néhány esetben teljes egészét a távoktatás kínálta keretek közé kellett áthelyezni.

A váltás kényszerű hirtelensége kétségeket ébresztett a kapcsolattartás formáival, a végzendő/végezhető tevékenységekkel, illetve az online térben folyó gyakorlat hatékonyságával, értelmezhetőségével kapcsolatban. A kérdőív vonatkozó részei ezeket a témákat szándékoztak körüljárni.

A jelöltekkel való kapcsolattartás formái

A 44 kolléga 86,4%-a az e-mailt találta a jelöltekkel való kapcsolattartás leghatékonyabb módjának. Sokan tartották hasonlóan hatékonynak az online meetingek (például Zoom, GoToMeeting) adta lehetőséget (68,2%), ugyanennyien a telefonos megbeszéléseket. Néhányan használták a Google Drive-ot és a Padlet felületet visszajelzéshez, együttműködéshez.

Ami a jövőt illeti, ezeket a kapcsolattartási formákat legjobban (46,5%) csak akkor tartanák meg, ha nincs lehetőség személyes kapcsolattartásra, de sokan (37%) szívesen használnák a fent említett megoldásokat a személyes megbeszélések kiegészítésére, különösen azokban az esetekben, amikor a jelöltek időhiánnyal küzdenek, egyetemi elfoglaltságaik miatt kevesebb időt tudnak a megbeszélésekre fordítani.

Az elektronikus kapcsolattartás több lehetőségét a távoktatás előtti időszakban is használták a kollégák, és mint minden területen, itt is a személyes kapcsolat hiánya jelentette a nagy kihívást.

A jelöltek által végzett tevékenységek

A visszajelzések szerint a hallgatókat számos tevékenységgel sikerült bekapcsolni a távoktatásba. A visszajelzések azt sugallják, hogy *a hallgatók nyitottsága, digitális kompetenciája sokat segített a távoktatás időszakában*, és

nagyban meghatározta a gyakorlat hatékonyságát. A gyakorlat olyan lehetséges elemei kaptak hangsúlyt, amikre a hagyományos keretek között ritkán adódik lehetőség vagy marad idő.

Egyértelműen a *Canvas megismerését és a javítási, értékelési feladatokat* jelölték meg a legtöbben (mindkét esetben 90,9%) a megnevezett tevékenységek közül. Népszerű volt az online kvízek készítése, és hasonlóan sokan készítettek saját írásos magyarázatokat, feladatsorokat (88,6%).

Szintén kiderül az adatokból az is, hogy *sokan tartottak, illetve látogattak online kontaktórát (61,4%),* többen készítettek saját prezentációkat (50%), néhányan saját videókat is (18,2%).

Többeknek nyílt alkalmuk a tanulók egyéni vagy kiscsoportos támogatására, felzárkóztatására, tehetséggondozásra. (29,5%, illetve 25%). A visszajelzések alapján a jelöltek negyede szervezett projektmunkát az online térben, egy kolléga számolt be arról, hogy jelöltje csoportmunkát szervezett.

Online órák

A visszajelzések alapján a jelöltek 61,4%-a látogatta a vezetőtanár online óráját. Ez néhány esetben azért volt fontos, mert a jelölt március 12. előtt nem látogatott órát, nem ismerte a csoportot sem.

Az óralátogatásokról többnyire pozitív visszajelzések érkeztek, a kollégák többsége úgy látta, *természetes módon, jól működött, hasznos volt* a gyakorlatnak ez a része.

A látogatások egy része közösen tartott kontaktórát jelentett, ami nagy segítség volt egy visszajelzés szerint a bizonytalan, félénk hallgatók számára. Számos vezetőtanár kolléga számolt be arról, hogy kép és hang nélkül vettek részt egymás óráin, így szinte „láthatatlanul” voltak jelen. Míg sokan úgy érezték, hogy ezek a látogatások nem sokban különböztek a tantermi helyzetektől, és kifejezetten jó élményként utaltak rájuk, néhányan kiemelték, hogy mivel nehezen vagy egyáltalán nem láthatók a látogató számára a tanítási folyamat apró részletei, bizonyos tanári készségek, a diákok reakciói – így nehezebb kiértékelni a látottakat, nehéz támogatást adni a hallgató számára. Néhányan úgy vélték, az online órák látogatása kényelmetlen, nehezebb koncentrálni, nehezebb a jelöltek felkészítése az adott/adódó helyzetekre. Az előzetes és a látogatást követő megbeszélések kulcsfontosságúak.

Az online órákkal kapcsolatban fontos kiemelni azokat a véleményeket, amelyek hangsúlyozzák, hogy *a jelöltek többségének nehéz személyes tartalommal megtölteni egy ilyen tanórát,* különösen akkor, ha csekély, vagy semmiféle kapcsolat nem alakult még ki közte és a tanított csoport/csoportok között.

Egy másik fontos meglátás szerint a vezetőtanár óráinak látogatása, illetve a közösen tartott órák lehetőséget jelentettek a kollegialitás érzésének erősödésére, mivel az mindkét fél számára eddig ismeretlen terepet, közös tanulást is jelentett.

A bemutató munka

A gyakorlat fontos eleme volt a bemutató munka, aminek pontos definíciója nem volt, a megadott ajánlások mutattak valamiféle irányt. A válaszok (illetve a jegyzőkönyvek) alapján a vezetőtanári kreativitás és igényesség egyéni, a gyakorolt szaktárgy sajátosságait és a gyakorlat körülményeit egyaránt figyelembe vevő megoldásokat eredményezett.

Néhány esetben a bemutató óra már a tantermi oktatás során megtörtént, legtöbb esetben viszont a bemutató munka a jelölt által megtartott online kontaktóra volt, és magába foglalta a tervezést, előkészítést, óravezetést, több esetben a tanulók munkájának értékelését is, illetve a reflexiókat. Ebben a formában nagyon hasonlított a bemutató óra nyújtotta lehetőségekhez, de sok esetben még látványosabb komplexitás jellemezte.

Kiemelt elem volt az írásos reflexió, illetve a tanulók értékelése, saját videó vagy oktatóanyag elkészítése, illetve egy projekt levezénylése (annak minden elemével együtt). A bemutató munka fogalmát a vezetőtanárok és jelöltjeik közösen értelmezték, a feladatot közösen határozták meg, néhány esetben a gyakorlat során végzett tevékenységek közül utólag választva ki az értékelt munkát. Ez sokat segíthet a jelölteknek a gyakorlatuk során végzett tevékenységek tudatosabb értékelésében, a pályájuk, céljaik szempontjából fontos elemek felismerésében, a portfólió tudatos összeállításában.

Az esetleges kényszermegoldások elkerülése miatt fontos a bemutató munka fogalmának egyértelműbb definiálása, funkciójának, jelentőségének pontos meghatározása.

Az összefüggő egyéni iskolai gyakorlat – nem szaktárgyi feladatok

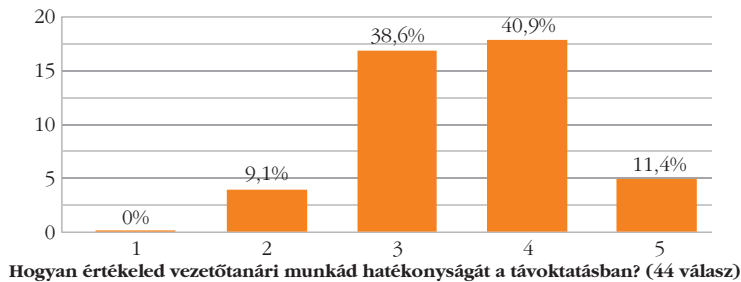
A 11 válaszoló közül hatan úgy érezték, volt lehetősége jelöltjüknek nem szaktárgyi feladatokkal ismerkedni, de nem megnyugtató mértékben, a többi esetben erre nem adódott lehetőség.

A végzett nem szaktárgyi tevékenységek között hangsúlyos volt az osztályfőnöki munkába való bekapcsolódás, munkaközösségek munkájának, az iskola mint szervezet működésének megismerése. Lehetőséget kaptak a hallgatók online értekezleten való részvételre, a távoktatási gyakorlat kialakításának nyomon követésére, iskolai szintű megmozdulások és online szabadidős tevékenységek megismerésére, osztályozó konferencia tapasztalatainak megbeszélésére, a Kréta rendszer megismerésére és megismerkedhettek az iskola honlapjával.

Amint azt egy vélemény megfogalmazta, az iskolai munkához képest ezek a tevékenységek kevésbé voltak jelen a gyakorlat ezen szakaszában.

A vezetőtanári munka hatékonysága

A 44 válaszoló közül öten (11,4%) az adott körülmények között, a lehetőségeket kihasználva vezetőtanári munkájukat kifejezetten hatékonynak ítélték

meg. Közel 80% szerint a jelöltekkel hatékony munkát végeztek (az ötös skálán 3 és 4), és 9,1% nem találta kifejezetten hatékonynak. Indoklásként megfogalmazódnak pozitívumok és nyilván számos nehézség is.

A vezetőtanári munkát segítette az online oktatás során:

- a jelölt pozitív hozzáállása, lelkiismeretes munkája, kreativitása, aktivitása, digitális kompetenciája;
- a tudatos közös tervezés, stratégia közös felállítása, folyamatos reflektálás;
- a különböző csatornák a kommunikációhoz (e-mail, online konzultáció stb.);
- a több idő a megbeszélésekre;
- heti tervezett csoportos megbeszélés/reflektálás (több hallgató bevonásával);
- az, hogy több lehetőség adódott a jelöltek számára a bátrabb, önállóbb kísérletezésre.

A vezetőtanári munkát nehezítette, hatékonyságát, eredményességét csökkentette:

- hogy esetenként a vezetőtanár számára is ismeretlen helyzetben, az online oktatás előzetes tapasztalatai, rutin nélkül kellett segítséget, támogatást nyújtani („vak vezet világtalant”);
- hogy nem volt lehetőség más szaktanárok, szaktársak óráinak látogatására;
- hogy több időt, energiát igényelt az oktatás, így kevesebb figyelem maradt a jelöltekre;
- ha a jelölt nem reagált időben az e-mailekre, nem mutatta meg az óra tervét időben;
- a diákok direkt és indirekt visszajelzéseinek hiánya.

A távoktatásban végzett vezetőtanári munkával kapcsolatban erőteljesen fogalmazódott meg az a bizonytalanság, hogy a vezetőtanár tudott-e elegendő és megfelelő támogatást nyújtani a jelölt számára, illetve hogy a gyakorlat ebben a formában fel tudja-e készíteni a hallgatókat a tanári pálya kihívásaira. A tantermi tapasztalatok hiánya főként azokon a területeken volt érezhető, amelyeket sok esetben fejlesztendő területként neveztek meg maguk a jelöltek is: fegyelmezés, a változatos munkaformák alkalmazása, eltérő tudású, képességű diákok tanítása egy csoporton belül.

A személyes kapcsolat kialakítása azokban az esetekben támogathatta a jelölteket, amikor a márciusi váltás előtt volt lehetőség óralátogatásokra, tantermi tanításra, személyes tapasztalatgyűjtésre.

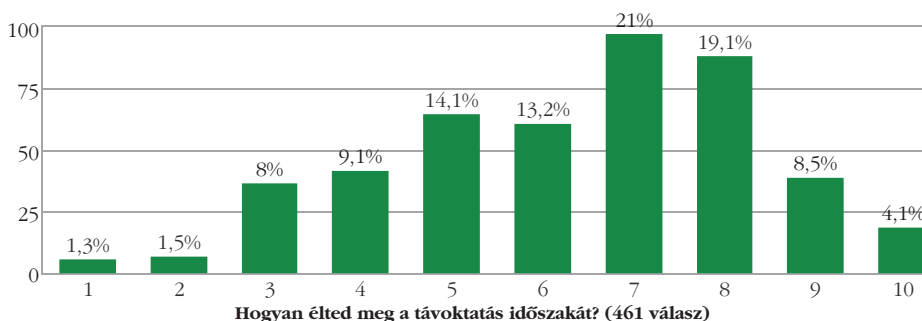
A nagyobb hatékonyság elérése érdekében hasznos lenne ezért (is) minél korábban elkezdni a gyakorlatokat, hogy egy esetleges hasonló helyzetben biztosítani tudjuk a lehetőséget a tantermi munkára.

Nehézségek, problémák, javaslatok

A tanulók tapasztalatai a távoktatásról

MENNYIRE ÉLTÉK MEG POZITÍVAN A TÁVOKTATÁS IDŐSZAKÁT? (1–10 SKÁLA)

A tanulói kérdőív 461 kitöltője átlagosan 6,32 pontot adott erre a kérdésre. A válaszok megoszlása az alábbi.

Elég nagy a különbség a különböző korosztályok átlagpontszámai között:

- 5–6. évfolyam: 6,59
- 7–8. évfolyam: 6,69
- 9–10. évfolyam: 6,10
- 11–12. évfolyam: 5,69

A tanári kérdőív kitöltői is nagyjából ezt érzékelték, csak kicsivel többre, 6,40-ra értékelték tanítványaik távoktatáshoz való viszonyulását. A szülők szerint ez az érték valamivel még magasabb: 6,78.

PROBLÉMÁK

A legnagyobb problémák, nehézségek között a diákok kétharmada (66,4%) jelölte a társakkal való találkozás hiányát, 47,5%-uk hiányolta a tanárokkal való személyes kapcsolatot is. Sokukat (58,4%) zavarta az egyenetlen terhelés. 42,5%-uk panaszkodott a túl sok feladatra. A diákok 40,1%-a hiányolta a közösségi programokat. A napirend kialakítása 39,3%-nak okozott gondot, az új munkaformákra való átállás pedig 33,2%-nak, 23,6%-nak volt nehéz a Canvas használata. 17,4%-nak jelentett problémát az önálló tanulás. Sokan említették nehézségként (az általunk sokkal kevésbé befolyá-

solható) bezártságot (37,5%), unalmat (31,9%) és az összezártságot a családdal (21%). Az internet-hozzáférés, illetve az eszközhány kevesebb (5,4%, illetve 3,3%) diáknak okozott gondot. Néhányan az általunk megadott válaszlehetőségeken túl nehézségként említették az online órák alacsony számát, a monotonitást és a motiválatlanságot is.

Érdekes, hogy *a tanárok kicsit másképpen látták a diákok fő problémáit*. Szerintük a legfőbb probléma a napirend kialakítása volt (85,9% említette), ezt követte a társakkal való találkozás hiánya (78,1%), a közösségi programok hiánya (68,8%), az átállás az új munkaformákra (59,4%), a bezártság (57,8%), az önálló tanulás (54,7%) és a tanárokkal való személyes kapcsolat hiánya (53,1%). Az egyenetlen terhelést (45,3%), a túl sok feladatot (25%) és a Canvas használatát (17,2%) kisebb mértékben látták problémának a tanárok, mint a diákok.

A szülők szerint is a társakkal való találkozás hiánya a legfőbb probléma (80,1%). A következő a tanárokkal való személyes kapcsolat hiánya (57,6%) és a közösségi programok hiánya (55,4%). 38,6% jelölte a napirend kialakítását nehézségként. Az egyenetlen terhelést 38%, a túl sok feladatot (22,3%) említette, azaz még a tanároknál is kisebb arányban látták ezt problémának. 33,9%-uk szerint volt meghatározó probléma a bezártság, viszont a szülők megélése szerint a családdal való összezártság kevésbé okozott gondot (csak 9,1% említette).

Összegezve a fentieket elmondható, hogy a legfőbb probléma a társakkal való találkozás hiánya volt. A tanárokkal való személyes kapcsolat hiánya a személyes aspektuson túl valószínűleg azért is érintette érzékenyen a diákokat, mert megszokták, hogy a tanárok irányítják a munkájukat, magyarázzák el a tananyagot, támogatják a tanulásukat. *A kérdőív más részeiből egyértelműen kiderül, hogy nagy lett volna az igény több online órára*, elsősorban e megszokott kapcsolat fenntartásának érdekében. A válaszokból az is kitűnik (és ezt a kérdőív későbbi részei is felerősítik), hogy *egy esetleges későbbi karanténhelyzetben nagy gondot kell fordítanunk a diákok egyenetlesebb terhelésére, a kiadott feladatok észszerű mennyiségére*. Ezzel párhuzamosan sokat segítene, ha a diákjaink megismernének időkezelési stratégiákat, feladataik rendszerezésére szolgáló módszereket. A fentiekén túl mindenképpen kellene időt és energiát szánnunk közösségi programok szervezésére is. A napirend kialakításának nehézségei kevesebb, mint a diákok felét érintették (saját bevallásuk szerint). A tanárok nagy problémának látják ezt, a jövőben jó lenne kitalálni az egyéni vagy kics csoportos támogatás megfelelő formáit.

POZITÍVUMOK

A diákok többségének tetszett, hogy *a távoktatás során saját tempóban haladhat (68,6%), rugalmasabb napirendet alakíthat ki (55,3%)*, és hogy megnövekedett a szabadidő mennyisége (50,4%). Sokan szerettek önállóan dolgozni (48,5%) és szerették az új típusú feladatokat (48,2%), valamivel

kevesebben említették az új platformok, alkalmazások használatát (35,7%). Egész sokan jelölték a nyugalmat (38%) és a családdal eltöltött több időt (34%). Néhányan külön megemlítették, hogy örültek, hogy nem kellett korán kelni, és sokat utazni.

Bár voltak eltérések, a tanárok és a szülők is elég hasonlóan látták a távoktatás előnyeit a diákok szempontjából.

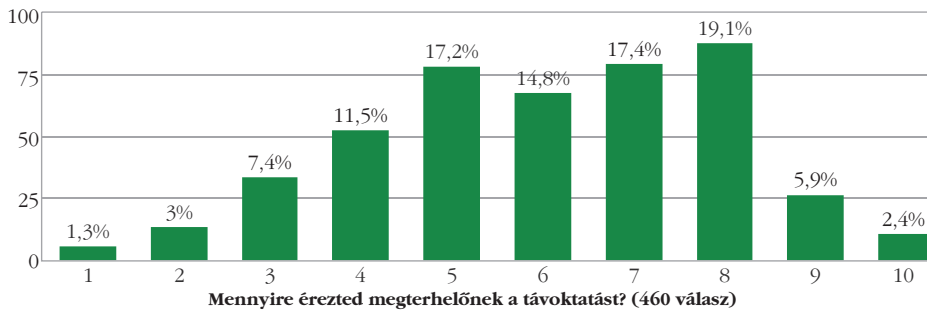
Érdeemes volna elgondolkodnunk azon, hogy a távoktatás pozitív jellemzőit, különösen a saját tempóban való haladás lehetőségét, miként tudnánk beépíteni hagyományos iskolai munkánkba.

FEJLŐDÉS

Saját bevallásuk szerint *a tanulók az önálló tanulás területén fejlődtek a legtöbbet (53,4%)*. Sokan jelölték az önálló munkaszervezést (50,5%) és az időbeosztást (41,6%). 42% fejlődött jelentős mértékben az udvarias írásbeli kommunikáció területén. 32,5% jelölte a rugalmasságot, nyitottságot és 32% az iskolán kívüli elfoglaltságot (hobbit). A többi lehetőséget (csoportmunka, mások elfogadása) lényegesen kevesebben választották. A diákok nagyjából 10,9%-a írt „semmit” válaszként. Érdekes, hogy ez nem feltétlenül jelenti, hogy nagyon negatívan élték volna meg a távoktatás időszakát, hiszen átlagosan 5,39 pontot adtak a vonatkozó kérdésre. Megemlítették még a számítógép használatot és a gépelést.

LETERHELTSÉG (1–10 SKÁLA)

A tanulók átlagosan 6,02 ponttal értékelték a leterheltségüket. A válaszaik megoszlását az alábbi diagram mutatja.

Nem meglepő módon azok, akik negatívan élték meg a távoktatást, jellemzően megterhelőbbnek érezték, mint azok, akik pozitívan. (Gyenge negatív korreláció mutatható ki.)

Itt is viszonylag jelentős a különbség az egyes korosztályok között:

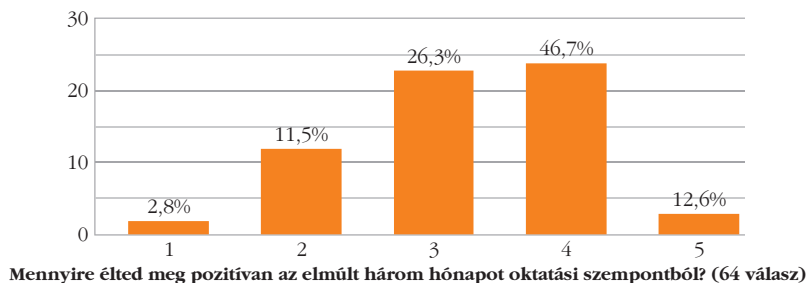
- 5–6. évfolyam: 5,43
- 7–8. évfolyam: 6,02
- 9–10. évfolyam: 6,40
- 11–12. évfolyam: 6,15

A hasonló kérdésre a szülők valamivel kevesebbet, 5,64 pontot adtak átlagosan. A tanári kérdőív kérdése kicsit másképpen hangzott: „Átlagban milyen volt a tanulók terhelése a távoktatás során?”. Ők 6,67 pontot adtak átlagosan, azaz *leterheltebbnek látták a diákokat, mint ők magukat*.

A tanárok tapasztalatai a távoktatásról

MENNYIRE ÉLTÉK MEG POZITÍVAN A TÁVOKTATÁS IDŐSZAKÁT? (1–5 SKÁLA)

A választ adó 64 tanár átlagosan 3,22 pontot adott erre a kérdésre. A válaszok megoszlása:

PROBLÉMÁK

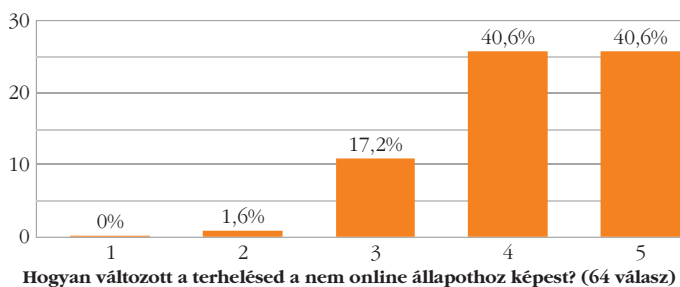
A válaszadó tanároknak a legfőbb nehézséget az eltűnő/problémás tanulók segítése okozta (60,9% említette). A tanárok 45,3%-ának túl hirtelen volt az átállás. 42,2%-uknak okozott problémát a gyerekekkel való kommunikáció. Sokan említették nehézségként az időbeosztást és a stresszt (39,1%, illetve 37,5%). Viszonylag sokan jelölték még a motiválást (31,3%), az anyagok digitalizálását (28,1%) és az értékelést (28,1%). Kevesebb tanárnak okozott problémát a Canvas használata (14,1%), az eszközhiány (10,9%) és az internet-hozzáférés (9,4%). Nagyjából a tanárok ötöde (20,3%) jelölte nehézségként a kollégákkal való kommunikációt. Néhányan további válaszként említették, hogy hiányoztak a kollégák, a velük való találkozás. Szintén sokan írták, hogy megterhelő volt számukra a diákoktól kapott azonnali visszajelzések hiánya, a kikapcsolt kamerák.

POZITÍVUMOK

A szakmai fejlődés, megújulás szempontjából sok kolléga élvezte ezt az időszakot, hiszen a válaszolók 73,4%-a örült a kísérletezés lehetőségének, 59,4%-uk az új alkalmazások, felületek használatát szerette, 54,7%-uk az új oktatási segédanyagok megismerését, 46,9%-uk pedig az új módszerek alkalmazását emelte ki. Ugyanennyi kollégának (46,9%) tetszett a Canvas használata. 54,7% tartotta kiemelten fontosnak a tanulók önálló tanulásának támogatását, 32,8% említette a differenciálást. 46,9%-nak tetszett a kötetlenebb időbeosztás, és 40,6% jelölte az új típusú munkát.

LETERHELTSÉG (1–5 SKÁLA)

A tanárok 81,2%-ának nőtt a terhelése a távoktatás alatt (40,6%-40,6% jelölte a 4-es, illetve 5-össel a „Túlterhelt voltam.” válaszlehetőséget), a pontszámok átlaga 4,20. A válaszok megoszlása az alábbi:

SZAKMAI EGYÜTTMŰKÖDÉS, INSPIRÁCIÓ

A tanárok *elsősorban a saját munkaközösségükkel működtek együtt* (95,3% jelölte). 64,1% dolgozott együtt az osztályfőnökökkel, 34,4% más tárgyat tanító kollégákkal. 28,1% említette az online szakmai közösségekkel való együttműködést. A legtöbben radnóti kollégáiktól gyűjtöttek ötleteket (79%), de a tanárok fele tágabb szakmai közösségektől is kapott inspirációt. 51,6% jelölte a közösségi fórumokat/blogokat, 45,2% a szakmai kiadványokat. 22,6% inspirálódott más iskolák gyakorlatából és ugyanennyi kolléga gyűjtött ötletet online szakmai képzésen. Ez utóbbiakról esetleg kérhetnénk ajánlást.

MI HIÁNYZOTT?

A legtöbb válaszoló a személyes interakció, a diákokkal való személyes találkozás hiányzott, beleértve a diákok reakcióit, mosolyát, testbeszédét, továbbá a kötetlen beszélgetéseket. Sokan jelezték, hogy a távoktatás során az azonnali reakciók hiánya miatt nehezebb volt az alkalmazkodás a csoport igényeihez. Néhányan a kollégákkal való kötetlen, mégis rendkívül inspiráló együttlétet hiányolták. Módszertani szempontból a mozgásos, átrendeződést igénylő feladatok, tevékenységek elmaradását említették többen. A fentiek kívül sok válaszoló érezte úgy, hogy kevésbé tudta objektíven értékelni a diákok munkáját. Néhányan szaktárgyspecifikus problémákat említettek:

- természettudomány, matematika: a kísérletezés hiánya;
- idegen nyelv: a diákok megszólaltatása;
- ének: az énekes kompetenciák fejlesztése;
- testnevelés: online oktatásának nehézségei.

MIT SZERETNÉNEK MEGTARTANI?

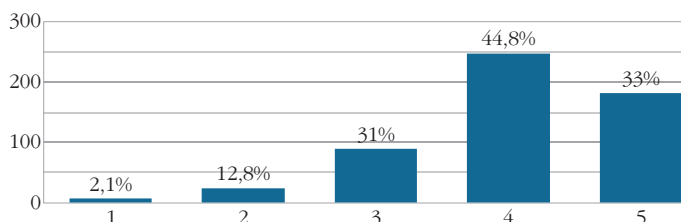
A válaszoló kollégák négyötöde meg tudott nevezni egy-két dolgot, amit szívesen megtartana a távoktatásból. Nyilván minden kollégánál más-más elemről van szó, érdemes áttekinteni az igen gazdag listát:

- Canvas rendszeres használata (kifejezetten sokan említették);
- beadandó feladatok online ellenőrzése;
- megismert programok, applikációk használata;
 - videokészítő program használata,
 - hangos ppt használata,
 - online kvízek, feladatlapok használata;
- online animációk, videók, tananyagok használata;
- tabletek használata órán;
- online projektfeladatok;
- online együttműködés a gyerekek között csoportmunkánál;
- projektfeladat a tételhúzó vizsga helyett;
- új értékelési módszerek;
 - fejlesztő értékelés,
 - Canvas értékelőtábla használata;
- flipped classroom (kifordított osztályterem) módszer;
- mindenki számára átlátható heti terv;
- egyéni tanulási utak támogatása, differenciálás;
- online konzultáció, felzárkóztatás, fejlesztés, tehetséggondozás;
- gyerekek nagyobb felelősségvállalása a tanulásukért;
- beszélgetőkör a gyerekek számára;
- online meetingek a kollégákkal;
- online meetingek a szülőkkel;
- online csoportos tanácsadás;
- online önismereti foglalkozás;
- tudásmegosztás;
- szülők nagyobb mértékű bevonása.

A szülők tapasztalatai a távoktatásról

HOGYAN VETTÜK AZ AKADÁLYOKAT? (1–5 SKÁLA)

A kérdőívet kitöltő szülők szerint a tantestület elég jól vette a rendkívüli helyzet támasztotta akadályokat: 4,03 pontot adtak az első általános kérdésre. A válaszok megoszlása az alábbi:

Ön szerint mennyire vette jól az iskola a rendkívüli helyzet támasztotta akadályokat? (554 válasz)

A legelégedettebbek a 7–8. évfolyamosok szülei voltak.

MI MENT KÜLÖNÖSEN JÓL? MI MENT NEHEZEN?

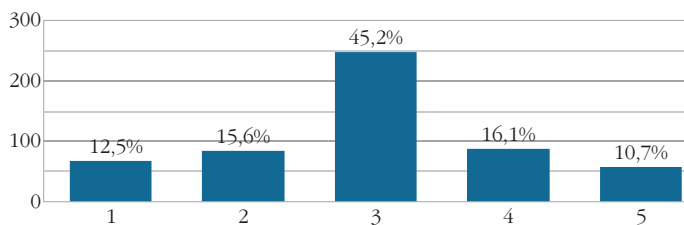
Az alábbi táblázatban foglaljuk össze, hogy a szülők hány százaléka jelölte a megadott válaszlehetőségeket. Érdeemes észrevenni, hogy ami egyesek szerint különösen jól ment, az mások szerint a nehezen működő elemek közé tartozott.

	Különösen jól ment	Nehezen ment
Az átállás	38,9%	25,2%
A rendszer kialakítása	31,7%	33,1%
Kapcsolattartás és kommunikáció a tanárok és diákok között	45,9%	25,0%
Kapcsolattartás és kommunikáció a tanárok és szülők között	19,6%	13,3%
Kapcsolattartás és kommunikáció a diákok között	34,5%	14,9%
Online órák szervezése	26,1%	36,2%
Számonkérés, értékelés	20,0%	28,4%
Osztályfőnöki támogatás	59,3%	7,0%
Egyéni segítségnyújtás	9,2%	19,6%
Tanári innováció	26,1%	12,1%
Összehangoltság a tanárok részéről	9,0%	36,8%
A tanárok motiváltsága, lelkesedése	35,0%	11,7%
Közösségi programok, ünnepek online szervezése	10,5%	21,3%

A legelégedettebbek az osztályfőnöki támogatással voltak a szülők, míg az összehangoltságot a tanárok részéről (pontosabban annak hiányát) látták leginkább nehézségnek. Az „Egyéb” kategóriában sokan kiemelték egy-egy kiváló tanárt/tanórát, illetve arról írtak, hogy nagy volt a különbség a tanárok/tantárgyak között.

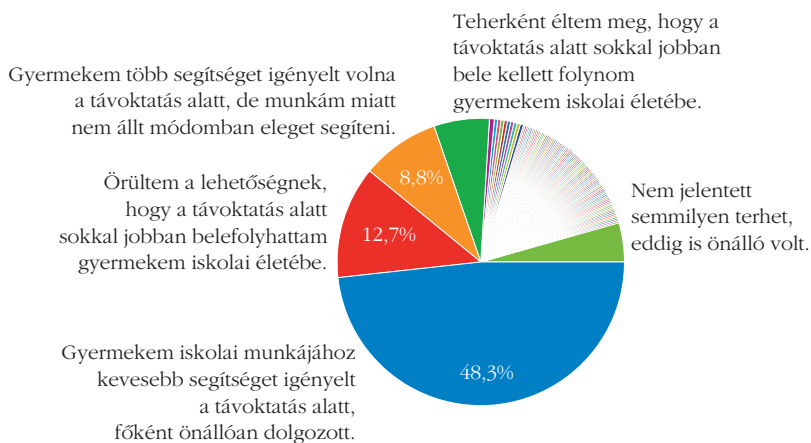
A TÁVOKTATÁS IDŐSZAKA Mennyiben rótt extra feladatokat a szülőkre? (1–5 skála)

A kérdésre adott válaszok átlaga 2,96, azaz *nagy átlagban a szülőkre báruló és az iskolához köthető feladatmennyiség a távoktatás ideje alatt sem változott.* Ez természetesen korosztályok szerint változott. Az 1–4. osztályos szülők közül 14 jelölte be az 1-es választ, azaz hogy jelentős terheket rótt rájuk a távoktatási időszak, ami a válaszadó alsós szülők kétharmada. Az 1-es választ választók száma az 5–6. osztályban 32, ami az ötödikes-hatodikos válaszadó szülőknek a kevesebb mint 30%-a, és természetesen a felsőbb osztályokban ez az arány még sokkal kisebb. Tehát igazán nagy, megnöve-

A távoktatás időszaka mennyiben rótt extra feladatokat Önre? (553 válasz)

kedett terhet a válaszok alapján csak az alsós tanulók szüleinek okozott a távoktatási időszak. Hasonlóképpen a legidősebb korosztály szülei nyilatkoztak úgy a legnagyobb arányban, hogy a távoktatási időszak megkönnyítette szülői feladataikat.

Melyik állítás igaz Önre? (545 válasz)

A szülőknek szinte a fele (48,5%) nyilatkozott úgy, hogy gyermeke iskolai munkájához a távoktatás időszaka alatt kevés segítséget igényelt. 12,7% jelezte, hogy örült a lehetőségnek, hogy jobban belefolyhatott gyermeke iskolai életébe. 8,8% azt válaszolta, gyermeke igényelte volna a több segítséget, de neki a munkája miatt nem állt módjában többet segíteni. És végül 6,2% jelezte, teherként élte meg, hogy a távoktatás miatt sokkal jobban bele kellett folynia a gyermeke iskolai életébe. Érdekes, hogy nem feltétlenül azok élték meg teherként a megnövekedett munkamennyiséget, akik a legnehezebb helyzetben voltak, tehát például a 14 alsós szülő közül, akik az előző kérdésben úgy válaszoltak, ez az időszak igen nagy extra munkát jelentett, csak 4 nyilatkozott úgy, hogy mindez terhelés számukra.

A szülők szerint a diákok 44,9%-a fordult a szüleihez tantárgyi kérdésekben, 34,2% technikai kérdésekkel, 21,2% a napirendje kialakításában kérte segítségüket, és 5,4% a biztonságos internethasználatról tett fel kérdést.

HOGYAN VÁLTOZOTT A SZÜLŐK VÉLEMÉNYE A PEDAGÓGUSI MUNKÁRÓL?

A szülői kérdőív ezen kérdésére adott válaszokat lehetetlen volt meghatározás nélkül olvasni. Noha helyenként itt is megjelent a kritika, amiről az elemzés többi részében beszámolunk, de itt túlnyomórészt és nagyon erősen szólnak a hála, a köszönet, a tisztelet hangjai. *A szülők úgy érezték, összességében az iskola kiválóan teljesített, mind az új helyzetet tekintve, mind más oktatási intézményekkel való összehasonlításban.* Hálásak voltak az odafigyelő és gondos tanári és osztályfőnöki munkáért, a gyerekek támogatásáért, a rengeteg előkészítésért, amit egy-egy anyagba, órára való készüléssel beletettek. Tisztelettel említették az erőfeszítéseket, hogy minél gyorsabban és zökkenőmentesebben sikerüljön az átállás, a rugalmasságot, kreativitást, a technikai tudást, vagy annak hiányában az arra való nyitottságot, a lelkesedést, a magas színvonalú munkát.

Ha megint lesz karantén...

MILYEN TÍPUSÚ ISKOLAI SZABÁLYOZÁSRA LENNE SZÜKSÉG?

A kollégák szerint a legfontosabb egy online etikett kialakítása lenne (71,4%). 61,9% szerint szükség esetén a távoktatásra kellene szabnunk az órarendet. 54% szerint kellene a diákok kötelelességeit, feladatait világosan szabályoznunk, ehhez kapcsolódóan 52,4% szabályozná az online órai jelenlétet. 46% igényelné, hogy egyértelmű szabályok írják le a tanárok feladatait is. Kollégáink az alábbiakat javasolták még:

- egy jelzőrendszer kialakítását;
- a gyerekek reális terhelését (egyeztetési kötelezettség a tanárok között);
- nevelési értekezletek rendszerének létrehozását;
- összehangolt elvárásokat a gyerekekkel szemben;
- egységes értékelési szempontok kidolgozását;
- az elsődlegesen használt/használandó online eszközök, alkalmazások körének meghatározását;
- az elvárt eszközök (például kamera, mikrofon) meghatározását;
- a közösségi szolgálat kiépítését;
- a képernyő előtt eltöltött idő korlátozását (főleg kisebbeknél).

A diákok szerint a legfontosabb egy távoktatásra szabott órarend kialakítása lenne (65,1%). 50,1%-uk szabályozná pontosabban a tanárok feladatait, 42,5%-uk pedig a diákok kötelelességeit és feladatait. Csak 21,9%-uk szerint lenne szükség online etiketre. A diákok az alábbiak szabályozását javasolták még:

- központosított kommunikáció;
- a diákok reális terhelése, egyeztetés a tanárok között;
- jobban tervezhető napirend, időben kiadott feladatok;
- egységes rendszer a feladatok kitűzésére és értékelésére;
- egységesen használt programok és alkalmazások;
- egységes elvárások;

- határidők – volt aki az éjfeles határidőt kérte, volt, aki kifejezetten korábban, volt, akinek mindegy, csak egységes határidőket szeretne;
- online órák minimális számának meghatározása.

Összegezve elmondhatjuk, hogy abban a többség egyetért, hogy *egy következő karanténidőszak esetén szükség lenne egy a távoktatásra szabott óra-rendre. A válaszolók többsége fontosnak tartaná a köteleességek és feladatok szabályozását*, csak a tanároknál picivel erősebb az igény a diákok „szabályozására”, mint a tanárokéra, míg a tanulók esetében ez a sorrend éppen fordított.

MILYEN SEGÍTSÉGET SZERETNÉNEK A TANÁROK AZ ISKOLÁTÓL?

A tanárok 71%-a szeretne iskolai előfizetést a gyakran használt alkalmazásokra. 48,4%-uk örülne egy jó gyakorlat gyűjteménynek, 43,5% pedig a jól használható online feladatok gyűjteményének. 45,2% közös gondolkodást segítő beszélgetéseket igényelné. Az online oktatáshoz szükséges eszközök biztosítását 22,6% igényelné.

Kollégáink említették még:

- tantárgyközpontú Canvas-képzés;
- mentálhigiéné;
- eszköz, amivel szimulálható a táblára írás;

Néhány szülői javaslat:

- módszertani felkészítés az online tanításra;
- peer-support, szupervízió.

MILYEN SEGÍTSÉGET SZERETNÉNEK A DIÁKOK AZ ISKOLÁTÓL?

Diákjaink 69,6%-a szeretne egységesebb tanulási kereteket, áttekinthetőbb rendszert. 32,9%-uk szeretne időkezelési stratégiákat megismerni, 30,8% igényelné segítséget az önálló tanulás módszertana területén. 28,1% szeretné, ha az iskola több közösségi fórumot alakítana ki. 19,4% tartaná fontosnak a felkészítést a tudatosabb online jelenlétre, és 14,2% igényelné mentálhigiénés felkészítést a hasonló helyzetekre.

Néhány további igény is felmerült egy-két tanulónál:

- eszközök biztosítása;
- számítógép, programok használatának tanítása;
- több online óra (ezt sokan írták);
 - osztályfőnöki órák megtartása;
- tanárok egyeztessenek a kiadott projektfeladatokról, számonkérésekről valamilyen felületet/fórumon;
- hosszabb határidők;
- „Több cseszegetés, hogy rendesen tanuljak.” (sic!);
- több projektjellegű feladat;
- tanácsok az otthoni szabadidő hasznos eltöltésére;
- közös játék lehetősége az osztálytársakkal.

Egy ötlet:

- legyenek tömbösített órák: például hetente más tantárgy.

A SZÜLŐK VÉLEMÉNYE

A szülők a diákokhoz hasonlóan látták a helyzetet. *Szerintük is az egységesebb tanulási keretek, az áttekinthetőbb rendszer biztosítása a legfontosabb (56,9%).* 48,8%-uk jelölte az időkezelési stratégiák megismertetését és 47%-uk az önálló tanulási módszerek tanítását. 40%-uk szerint kellene több közösségi fórumot biztosítanunk, 36,9%-uk várná el a felkészítést a tudatos online jelenlétre, továbbá 24,9%-uk szeretne mentálhigiénés felkészítést gyermeke számára.

A szülők további javaslatai:

- eszközök biztosítása;
- minimum 1 online óra/hét tantárgyanként;
- több online óra (ezt nagyon sokan említették);
 - tanári magyarázatok fontossága miatt,
 - kiscsoportban,
 - egyéni konzultációk;
- rövidebb online órák;
- kötelező kamerahasználat;
- összefoglaló anyagok a legfontosabb gondolati ívek megértéséhez;
- több szóbeli kommunikáció a tanárok és diákok között;
- folyamatos visszajelzés;
- együttműködés és internethasználat elfogadása számonkéréskor;
- kvízes számonkérés stresszt okozó hatásának csökkentése;
- hagyományostól eltérő számonkérési módszerek;
- objektívebb számonkérési rendszer;
- tananyagcsökkentés;
- kevesebb feladat;
- távoktatásnak megfelelő feladatok:
 - kevesebb magolás, több gondolkodás,
 - projektfeladatok;
- több gyakorló feladat a tanultak elmélyítésére;
- kevesebb csoportmunka;
- több csoportmunka;
- tanulás vegyes korosztályi csoportokban – egy probléma feldolgozása;
- a tanárok munkájának összehangolása az egyenletes terhelés érdekében;
- kompakt, egybefüggő tanítási idő, majd szabadidő (legalább késő délután);
- egyértelmű elvárások;
- gyerekek (és szülők) számára egyértelmű feladatok és határidők;
- szülői segítséget igénylő feladatok határideje este/hétfvégén legyen;
- a tanulók bevonása a tervezésbe és a digitális tartalmak kidolgozásába;
- reggeli napindító beszélgetés;

- projektmenedzsment alapjainak tanítása;
- gépírás tanítása;
- empátia, tolerancia;
- több törődés a lemaradóknak, szorosabb nyomon követés;
- több feladat a gyorsabban haladóknak;
- alsó tagozat: az egész rendszer újragondolása:
 - szülő tehermentesítése,
 - kevesebb feladat,
 - több egyéni törődés, dicséret, szóbeli megerősítés;
- idegen nyelvek: online kapcsolat külföldi diákokkal;
- osztálytársak közötti kapcsolat erősítése:
 - csoportos feladatokkal,
 - kiscsoportos iskolai találkozókcal;
- diákok közötti kommunikáció erősítése;
- digitális Diákönkormányzat;
- tanuló párok (triók) kialakítása;
- mozgásra való inspiráció;
- lehetőség a hiányzásra;
- webex használata.

A TANÁROK JAVASLATAI

A tanárok szerint az lenne a legfontosabb, hogy időkezelési stratégiákat tanítsunk (73%). A második leggyakoribb válasz az egységesebb tanulási keretek, áttekinthetőbb rendszer (66,7%). Majdnem ugyanennyien tartják fontosnak az önálló tanulási módszereket (65,1%), illetve a tudatos online jelenlétre történő felkészítést (65,1%). 54% jelölte a mentálhigiénés felkészítést. A tanároknak csak 23,8%-a gondolja kiemelten fontosnak a több közösségi fórum biztosítását.

A tanárok további javaslatai:

- az eszközök biztosítása;
- a stressz és terhelés csökkentése;
- egy fórum létrehozása, ahol jelezhetik a nehézségeket.

Összegezve a fentieket egyértelműnek tűnik, hogy egy következő karanténidőszak esetén kiemelt figyelmet kell fordítanunk egy egységesebb, áttekinthetőbb rendszer kialakítására, beleértve az elvárásokat, az online órák rendjét, a feladatok kiadásának és határidejének rendszerét, a számonkérési módszereket.

Távoktatási tapasztalatok hasznosítása a jövőben

A KÖZELJÖVŐBEN

A kitöltő tanárok 90%-a el tudja képzelni, hogy *a távoktatás bizonyos elemei már a közeljövőben is beépüljenek az eszköztárunkba intézményi szinten.* A tanárok 63,3%-a szívesen tartaná az értekezletek, szakmai megbe-

szélések egy részét online formában a hagyományos keretek között is. 51,7% megfontolná a kontakt órák egy részének lecserélését online feladatmegoldásra. Ugyanennyien gondolják, hogy érdemes lenne a felzárkóztatás, tehetséggondozás bizonyos formáit online végezni. 48,3% tartja meggondolandónak a végzősök konzultációs hetének online lebonyolítását. A tanárok harmada nyitott a projektek online lebonyolítására. Ugyanekkorra az online szülői értekezletek, fogadóórák támogatóinak köre. Csak 21,7% gondolkodna a kontakt órák egy részének online órára cseréléséről. A legkisebb támogatást az életvitel modul online lebonyolítása kapta.

További javaslatok:

- online eszközök használata egyéni tanulási utak támogatásához, differenciáláshoz;
- digitális „tankönyv” létrehozása;
- távoktatás használata tanár hiányzása esetén;
- szombati tanítási napok megoldása távoktatással – szünetek meghosszabbítása;
- beszélgetés a vírus társadalmi hatásairól, helyzet értelmezése.

A szülőkől nyílt végű kérdésben szerettük volna megtudni, hogy mit tartanának meg szívesen a távoktatásból a jövőben is. A rengeteg javaslat közül gyűjtöttük ki az alábbiakat:

- későbbi iskolakezdés (kifejezetten sokan említették);
- nagyobb tanulói önállóság;
- tananyag önálló feldolgozása;
- nagyobb szabadság az időbeosztásban;
- saját tempóban haladás;
- egyéni tanulási utak biztosítása;
- feladatok és határidők rögzítése egy helyen (ezt is többen írták);
- kevesebb iskolában töltött idő;
- online egyéni konzultáció;
- kiscsoportos online órák;
- online osztályfőnöki órák;
- Canvas használata;
- online tankönyvek;
- tananyagok online elérhetősége (például lemaradók, hiányzók kedvéért);
- online tesztek, kvízek;
- online alkalmazások;
- feladatok online kiadása (papír alapúság helyett);
- feladatok online beadása;
- projektfeladatok;
- kreatív feladatok: például filmkészítés;
- internet aktívabb használata;
- számítógép tudatos használata;
- projektek online lebonyolítása;
- online szülő-tanár találkozók.

A fentiekén kívül a szülőknek volt néhány ötlete olyan elemekre vonatkozóan, amelyek eddig nem szerepeltek az eszköztárunkban, de a közeljövőben megfontolhatnánk őket:

- e-tananyag kidolgozása;
- betegség esetén online csatlakozás az órákhoz;
- online oktatás a tanár hiányzása esetén;
- online oktatás szombati tanítási napok esetén;
- áttérés részben online oktatásra az iskola felújításakor;
- a távoktatásban megszerzett tudás mélységének vizsgálata.

A TÁVOLABBI JÖVŐBEN

A távoktatás tapasztalatainak hasznosítását firtató kérdésre néhány tanár, diák és szülő olyan javaslatot adott, ami rövid távon nem tűnik kivitelezhetőnek, de hosszabb távon érdemes volna gondolkodnunk róla. Ezeket gyűjtöttük össze ebben a részben.

A tanárok ötletei:

- kontakt órák számának csökkentése („Szép volna, ha a távoktatás módszerei lehetővé tennék, hogy a gyerekek alacsonyabb óraszámban, ám hatékonyabb, tartalmasabb, személyes és tanulási élményekben is gazdagabb időt töltenének az iskolában.”);
- 11–12. évfolyamon nagyobb mértékű önálló tanulás támogatása.

A diákok ötlete:

- hetente 1 nap távoktatás (többen is írták).

A szülők ötletei:

- távoktatás eszközeinek bevezetése a hagyományos munkarendbe:
 - iskolai jelenlét maximum 4-5 óra, a többi távoktatásban bonyolítani,
 - heti egy nap „home office”,
 - heti váltásban online és kontakt tanítás,
 - havonta 1 hét távoktatás,
 - félévenként 1 hét távoktatás,
 - tanulás formájának megválaszthatósága idősebb korban bizonyos tantárgyakból, bizonyos időszakokra,
 - kis létszámú fakultációk online megtartása,
 - online informatika órák,
 - online szakkörök, tehetségondozás;
- tantárgyi tartalmakhoz kapcsolódó informatika oktatás;
- online együttműködés idegen diákokkal (például más ELTE gyakorlóiskolák diákjaival);
- szülők számára részvétel nyílt órákon.